

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/410

Karar No : 1980/457

rı'nın 4.maddesi kapsamına giren ve suç tarihine göre 1402 sayılı Yasa'nın 13/b.maddesindeki irtibat hali bulunan suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Leyla Sevükten

O L A Y : Sanık tarafından tercüme edilip onun sorumluluğunda Aralık 1977 de yayınlanan "Marksist-Leninist hareket bütün dünyada büyüyor güçleniyor.Yaşasın Marksizm-Leninizm,Yaşasın proleter Enternasyonalizm" isimli kitapta,basın yoluyla komünizm propagandası yapıldığından bahisle,İstanbul C.Savcılığı'nca 22.5.1978 günlü iddianame ile,sanığın eylemine uyan T.C,K.nun 142/1-6., ve 173/3.maddelerine göre cezalandırılması istemiyle İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi;9.11.1979 gününde,1978/232-1979/448 sayı ile;Sanığa atılı suçtan dolayı yargılama yapmanın,sıkıyönetim ilanına ve fızatılmasına dair gerekçelere,Yargıtay 9.Ceza Dairesi'nin bu konudaki kararlarında yer alan görüşlere göre mahkemenin görevi dışında kaldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi,15.8.1980 gününde,1/878 sayı ile;Sanığa atılı suçun işleniş biçimi,tarihi ve niteliğine göre,davaya bakmanın Adli Yargı yerine ait olduğu kanısına varılarak,görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19.maddesine göre Mahkememiz'e başvuruda bulunulmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü,Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığı'nda,Methi Özduval,İsmail Oğuz,Orhan Erdem Şeref Tolungüç,Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 8.12.1980 günlü toplantıda,Geçici Raportör Danıştay Yardımcısı M.İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belge Cumhuriyet Başsavcılığı ile Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın davada Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları ~~akunduktan~~,toplantıya,Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Çanıoğlu'nun Askeri,Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Yavuz Ögüt'ün Adli Yargı yerinin görevli olduğu biçimindeki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Olay kısmında oluş biçimi açıklanan ve sanığa yüklenen suçların amacı,cumhuriyet ülkenin ve milletin bağımsızlığını,bütünlüğünü,bölünmezliğini,milli görevliğini,tehlikeye düşürmek,Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni,temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik olarak işlenmek suretiyle politik ve ideolojik amaçla anarşik bir ortamı yaratılmasını oluşturmak olduğuna göre,anılan suçlar Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4.maddesi kapsamına giren ve suç tarihine göre 1402 sayılı Yasa'nın 13/b.maddesindeki irtibat hali bulunan suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

rı'nın 4. maddesi kapsamına girmektedir.Öte yandan,niteliği ve amacı açıklanan bu suçla 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın değişik 13/b.maddesindeki irtibat halinin varlığı da açıkca ortadadır.Bu madde kapsamına giren suçlara 1402 sayılı Yasa'nın 13/b.maddesindeki irtibat halinde sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağı sözü edilen maddelerde ön-görüldüğünden,bu davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe İsmail Oğuz,Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale katılmamışlardır.

SONUÇ :Anlaşmazlığın niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiği bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan ba-
vurunun reddine,İsmail Oğuz,Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oy-
çokluğuyla 8.12.1980 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

İsmail Oğuz

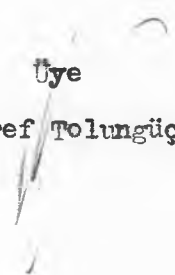
Üye

Orhan Erdem

Üye

Şeref Tolungüç

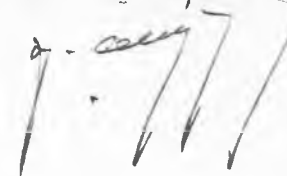
Üye

Servet Tüzün

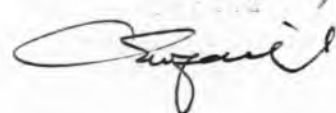

Üye

Hasan Çelikkale

G/T.

1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13. maddesi "Sıkıyönetim ilanına sebep olan suçları, Sıkıyönetim ilanından evvel işlenmiş olanlarla, Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri'nin el koyduğu her hangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, Sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde bakılır." hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yanlış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile Sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim Mahkemeleri'nin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak Sıkıyönetim Mahkemeleri'ne gönderiliyordu.

Pöyle geniş bir yorumax meydan vermemek için madde yeniden :

a) Sıkıyönetim ilan edilen bölgelerde, Sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişik suçları Sıkıyönetim ilanından en çok üç ay önce işlenmiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri'nin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç Sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri'nde bakılır..... "biçiminde düzenlenmiştir. Bu tedilat her ne kadar M.G.K. tarafından yapılmış ise de, maddenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalardaki gerekçeler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken Hükümetçe "Sıkıyönetim ilanına sebep olan olaylara ilişkin suçlar" deyimi kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş, Milli Savunma Komisyonu, Türk Ceza Kanunu'nda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamalara sebebiyet verdiğinden (Umumi ve müşterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak Sıkıyönetim Mahkemeleri'nin yükünü hafifletmek için bir yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adalet ve Plân Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Plân Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Milli Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, Sıkıyönetim bölgesi dışında ve Sıkıyönetim Mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların, suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aramaksızın örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için, suçlar arasında klasik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile ".... ortak ve genel gaye içerisinde irtibat" biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan" ibaresi ile Milli Güvenlik Konseyince kabul edildiğine göre aynı gerekçelerin

benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığı altında ele alınıp irtibatı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekmektedir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için Sıkıyönetim ilanına gerektiren bir olay olacak, bu olayın oluşturduğu veya 6136 Sayılı Kanununun 12. maddesini ihlal eden suç, Sıkıyönetim ilanından en çok üç ay önce işlenmiş olacaktır. (b) Bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre Sıkıyönetim Mahkemelerince el konmuş bir suçla, umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki ".... umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı" ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden tedvin edilirken, Sıkıyönetim Mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süre ile kısıtlandırılması, buna rağmen bir örgüt mensuplarının da bir arada varılmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığında (b) bendindeki irtibatın, (a) bendine göre el konan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dışına taşmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inancındayız.

Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 No.lu Kararı'na gelince :

Milli Güvenlik Konseyi, (1) nolu bildirisini ile 334 sayılı Anayasa'nın 124.maddesindeki koşulları hazırlayan olayları da belirterek, bütün yurttâ sıkıyönetim ilan ettiğine göre, Sıkıyönetim ilanedenlerinin genişlettiği, bu genişletmeye göre Sıkıyönetim Kanunu'nun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla Sıkıyönetim ilan nedeni olup olmayacağı hususundaki tereddütü gidermek ve bazı suçlarda ihtas etmek amacıyla (7) nolu kararının yayınladığı, bu kararın 4. maddesinde : "1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri'nin görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlarına, Vatan ve Milleti bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, Milli güvenliğe, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılır." Zuhurunu vaazettiği kararda genel hatları ile belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanunu'nda ve bu kanuna atıfta bulunan Sıkıyönetim Kanunu'nda mevcut olduğu halde, ay ıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayların da Sıkıyönetim ilan nedeni olduğunun varılmak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu karardan 4 gün sonra yine aynı iradece 19/9/1980 tarih, 2301 sayılı Kanunla Sıkıyönetim Kanunu'nda yapılan değişiklik 21/9/1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklikte mezkûr kanununun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği, bunsül hükmünün geçmişede (makabline) uygulanacağı, 7 nolu kararın (4). maddesinin, Sıkıyönetim Kanunu

ile birlikte düşünülerek uygulama yapılması gerekeceği, binaneyle belirtilen sürenin her ilde ilan ediliş tarihi nazara alınarak -7 nolu kararda belirtilen suçlarda da aranacağı, ayrıca, olayımızda Sıkıyönetim Kanunu'nun 13/b. maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan biçimde Sıkıyönetim Mahkemeleri'nin el koyduğu her hangi bir suçla d irtibatlı olma halinin zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibariyle iş bu nedenlerle Sıkıyönetim ilanından üç aydan daha önce 9/3/1979 tarihinde ila edildiği iddia olunan dava konusu ~~suçlarda~~ Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri de bakılamayacağı görüşü ile çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

R/T.